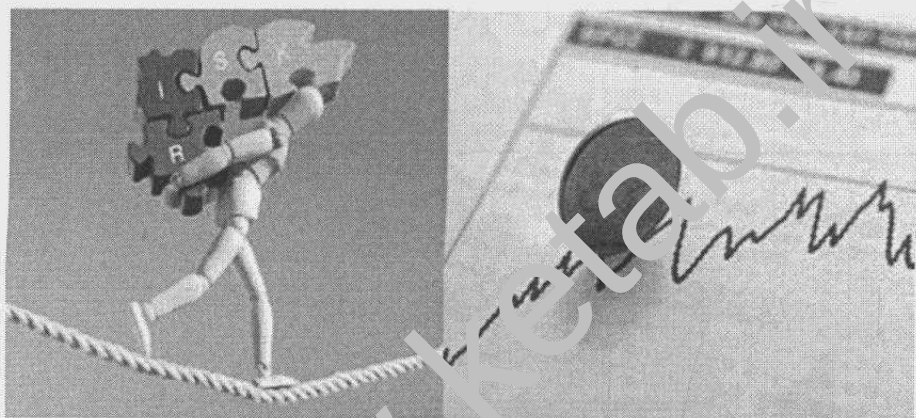

مدیریت ریسک و سرمایه‌گذاری در شرکت‌های بیمه

محبوبه نیکزاد

سرشناسه	: نیکزاد، محبوبه، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت ریسک و سرمایه‌گذاری در شرکت‌های بیمه/ محبوبه نیکزاد .
مشخصات نشر	: تهران: فروش، ۱۳۹۶ .
مشخصات ظاهری	: ۱۱۹ ص.
شابک	: 978-600-8909-20-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: مدیریت ریسک
موضوع	: Risk management
موضوع	: بیمه -- مدیریت ریسک
موضوع	: Insurance -- Risk management
موضوع	: سرمایه‌گذاری
موضوع	: Investments
رده بندی کنگر	: ۱۳۹۶ م۴ ن۹/۶۱ HD
رده بندی دیویی	: ۶۰۱/۱۷۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۹۶۹۶۱

مدیریت ریسک و سرمایه‌گذاری در شرکت‌های بیمه
محبوبه نیکزاد

ناظر فنی: صدیقه طلائی

صفحه آرا: اکرم ملک نژاد

طراح جلد: فاطمه رضایی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۹۶۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر است.

آدرس: تهران - میدان انقلاب اسلامی، خیابان کارگر شمالی بالاتر از خیابان فرصت شیرازی، نبش کوچه جعفرزادگان - پلاک ۱۰۷۸
نمایشگاه و فروشگاه مرکزی: میدان انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ساختمان پارسا، پلاک ۲۶ طبقه ۱ و ۱-

تلفن: ۰۹۱۰۷۸۹۲۷۴۷ و ۶۶۹۳۱۶۶۹ دورنگار: ۸۹۷۸۴۵۵۸

وب سایت: www.farhooshpub.com

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۶	در زبان انگلیسی
۱۶	MANAGEMENT OF THE RISK (RISK MANAGEMENT)
۱۸	۱- تعریف ریسک و انواع آن
۲۰	عناصر اصلی ریسک
۲۲	ریسک استراتژیک و عملیاتی
۲۳	ریسک عملیاتی
۲۷	انواع مختلف ریسک
۲۹	عناصر اصلی ریسک
۳۱	تعاریف ریسک
۳۲	مفاهیم مختلف ریسک با اختصار
۳۲	طبقه‌بندی ریسک‌ها
۳۶	طبقه‌بندی خسارت
۳۷	۲- مدیریت ریسک
۳۹	فرآیند مدیریت ریسک
۴۳	مرحله اول: شناسایی زمینه ریسک
۴۳	مرحله دوم: شناسایی ریسک
۴۳	مرحله سوم: ارزیابی ریسک
۴۶	مرحله چهارم: استراتژی‌های ریسک
۴۷	مرحله پنجم: پایش و تجدیدنظر
۴۷	۳- شناسایی ریسک
۴۸	تحقیق و تفحص در مورد ریسک
۴۸	گزارش موردی
۴۸	بررسی بازار
۴۹	ریسک‌های نوظهور
۴۹	حوادث نادر با احتمال وقوع بسیار پایین
۵۰	ریسک فرآیندها
۵۰	ریسک اعتباری

۵۱	۴ - ارزیابی ریسک
۵۴	ویژگی مدیر ریسک
۵۹	ویژگی خطر
۵۹	تقسیمات حوادث
۶۳	فرآیند مدیریت ریسک
۶۴	توضیحات کلی درمورد فرآیند مدیریت ریسک
۶۶	مرحله اول: تشخیص و شناسایی ریسک‌ها
۶۸	روش‌های مختلف شناسایی ریسک
۷۰	لیست بازرسی رایی‌ها
۷۲	بحث آماری
۷۲	انواع احتمالات و حوزه محاسبه آنها
۷۳	قضایای احتمالات
۷۶	محاسبه میانگین خسارت و مراحل اطمینان میانگین
۷۷	تعیین فواصل اطمینان برای ثبت و با اتمام بدست آمده از نمونه
۷۸	قواعد تجزیه و تحلیل آماری
۷۹	کاربرد مفاهیم آماری در تصمیم‌گیری‌های مدیر ریسک
۸۱	مرحله دوم مدیریت ریسک: ارزیابی و تجزیه و تحلیل ریسک‌ها
۸۲	چگونگی ارزیابی ریسک
۸۴	مرحله سوم مدیریت ریسک، تکنیک‌ها یا روش‌های مقابله با ریسک
۸۵	برنامه ساده و عملی مدیریت ریسک برای مؤسسات کوچک
۸۷	پارادایم مدیریت ریسک
۸۹	روش‌های تأمین مالی ریسک
۹۰	روش‌های کنترل ریسک
۹۲	کنترل عوامل انسانی و مکانیکی
۹۲	روش هادن W. HADEN
۹۵	تکنیک‌ها یا روش‌های تأمین مالی ریسک
۹۷	تعیین محدوده پذیرش خسارت
۹۹	ویژگی‌های خسارت
۹۹	مزایا و معایب استفاده از هزینه‌های جاری

تأمین مالی ریسک	۱۰۰
استراتژی‌های مدیریت ریسک	۱۰۴
قواعد تصمیم‌گیری در مدیریت ریسک:	۱۰۸
مقابله با خطر	۱۱۰
دلائل کاهش مدیریت ریسک:	۱۱۲
مزایای بیمه	۱۱۵
هزینه‌های بیمه برای جامعه	۱۱۵
جمع‌بندی	۱۱۷
منابع	۱۱۹

پیشگفتار

عدم اطمینان محیطی و شدت رقابت سازمان‌های بیمه و مدیران، آن‌ها را با چالش‌های متعدد مواجه ساخته است. برای مدیریت مؤثر این چالش‌ها، رویکردهای نوین مدیریت و شایستگی‌های خاص طرح و توصیه شده است. شناسایی و مدیریت ریسک یکی از رویکردهای جدید است که برای تقویت و ارتقای اثربخشی سازمان‌های بیمه مورد استفاده قرار می‌گیرد. به‌عنوان یک ریسک با مفهوم احتمالی متحمل زیان و یا عدم اطمینان شناخته می‌شود که انواع مختلف و طبقه‌بندی‌های متنوع دارد. یکی از این طبقه‌بندی‌ها، ریسک سوداگرانه و ریسک خطرناک است. تمامی اشکال ریسک شامل عناصر مشترکی چون محتوا، فعالیت، شرایط و پیوندها هستند. طبقه‌بندی دیگر، ریسک استراتژیک و ریسک عملیاتی است. مدیریت ریسک به مفهوم پنج‌گانه ریسک و سپس اتخاذ راهبردهایی برای مدیریت ریسک دلالت دارد. انواع ریسک برحسب احتمال وقوع و تأثیر آنها قابل تقسیم است که نتیجه آن پورتفوی ریسک و اعمال استراتژی‌های مناسب در شرکت‌های بیمه مورد مؤثر است. بیمه، مفهومی کاملاً معکوس ریسک است. کلیه فرآیندهای مرتبط با شناسایی، تحلیل و پاسخگویی به هرگونه عدم اطمینان که شامل حداکثری نتایج رخدادهای مطلوب و به حداقل رساندن نتایج وقایع نامطلوب می‌باشد.

مقدمه

تحولات عمده در محیط کسب و کار، مثل جهانی شدن کسب و کار و سرعت بالای تغییرات در فناوری، باعث افزایش رقابت و دشواری مدیریت در سازمان‌های بیمه گردیده است. در محیط کسب و کار امروز، مدیریت و کارکنان می‌بایست توانایی برخورد با روابط درونی و وابستگی‌های مهم و انریج میان فناوری، داده‌ها، وظایف، فعالیت‌ها، فرآیندها و افراد را دارا باشند. در چنین محیط‌های پیچیده‌ای سازمان‌ها نیازمند مدیرانی هستند که این پیچیدگی‌های ذاتی را در زمان تصمیم‌گیری‌های مهم‌شان لحاظ و تفکیک کنند. مدیریت ریسک مؤثر که بر مبنای یک اصول ماهومی معتبر قرار دارد، بخش مهمی از این فرآیند تصمیم‌گیری را تشکیل می‌دهد. در این کتاب اصول بوسیله شناسایی عناصر اصلی ریسک و بررسی چگونگی تأثیر بالقوه این عناصر در موفقیت سازمان‌ها و چگونگی مقابله و مدیریت ریسک‌ها مورد بحث قرار می‌گیرد.

از زمان پیدایش تمدن، انسان‌ها با احتمال خسارت و زیان روبرو بوده‌اند. اجداد ما با محیطی سرشار از خطرات و مخاطرات مواجه بوده‌اند. نخستین خطرات که طبیعت و حیوانات وحشی بودند، موجب ریسک می‌شدند و این خطرات نه تنها حیوانات وحشی بلکه شامل انسان‌ها نیز می‌شد. به تدریج انسان‌ها آموختند که به صورت جمعی و فردی، اتفاقات ناخوشایند را پیش‌بینی و خود را برای مقابله با آن آماده کنند. آن‌ها پناهگاه ساختند و شروع به ذخیره برای آینده کردند. این تدابیر اگرچه پوششی در مقابل عناصر و وحشیگری‌های طبیعت ایجاد کرد، اما ریسک‌های جدیدی را نیز خلق کرد. ساختمان‌های ساخته شده برای حفاظت، در برابر آسیب ضعیف بودند و ناگزیر پس‌انداز کردن برای انباشت ثروت نیز ریسک‌های جدیدی خلق کرد. کسانی که بیشتر پس‌انداز می‌کردند، در

معرض هجوم کسانی که پس‌انداز نکرده بودند، قرار می‌گرفتند (چیزی که تا به امروز ادامه دارد). چالش مقابله با ریسک در روندی روبه رشد هنوز هم ادامه دارد. هرچه روش‌های جدید مقابله با ریسک کشف می‌شوند، ریسک‌های جدیدی نیز در نتیجه پیشرفت نمود پیدا می‌کنند.

مهار انرژی، زندگی را آسان‌تر کرده است، اما ریسک‌های جدیدی نیز به وجود آورده است. تا حدود ۲۰۰ سال پیش منابع عمده انرژی، انرژی عضلات (انسان و حیوان)، باد و آب بودند که ریسک‌های متعادلی به‌همراه داشتند. از اوایل سده ۱۸۰۰ میلادی پیشرفت در تکنولوژی، منابع انرژی در دسترس را افزایش داد که با هرکدام از منابع جدید انرژی، ریسک‌های جدیدی نیز ظهور یافتند. به عنوان مثال، انقلاب صنعتی شاهد استفاده از بخار برای روند تولید بود و همراه با بخار، ریسک‌های جدیدی به وجود آمدند.

باید به این نکته توجه داشت که اگرچه سیستم حقوقی، چهارچوبی برای تعریف حقوق و مسئولیت‌های فردی و حمایت از این حقوق ایجاد کرد، در عین حال سیستم حقوقی به تنهایی تبدیل به یک منبع ریسک شد زیرا با ایجاد این سیستم، پرداخت خسارت افرادی که مصدوم شده یا آسیب می‌دیدند، توسط دیگران انجام می‌شد. از زمانی که مفهوم حقوق و مسئولیت‌ها گسترش پیدا کرد، دلایل رفتاری دیگری نیز پدیدار شدند: ریسک‌های حقوقی مسئولیت بالقوه در بسیاری از تخلفات جدید نظیر آب‌های محیطی، تبعیض شغلی، آزار جنسی و خشونت در محل کار. آخرین توسعه ریسک به آن مواجه هستیم، ریسک‌های ناشی از پیشرفت و تکنولوژی است. عصر اطلاعات، انواع ریسک‌های جدید را در بر دارد. اطلاعات ارزشمند است و در معرض آسیب بودن آن نمایانگر وجود ریسک است. روش جمع‌آوری اطلاعات در میزان این ریسک‌ها مؤثر است. زمانی که ثبت اطلاعات و داده‌ها بر روی رسانه‌ها به سختی صورت می‌گرفت حفاظت از اطلاعات و ردیابی سیستم امنیتی آنها آسان‌تر بود. ارتباط دو جانبه اینترنت و ارتباطات الکترونیک، اطلاعات ارزشمند را به روش‌های غیرقابل تصویری در معرض ریسک قرار می‌دهند. هک‌هایی که به خرابکاری و دستبرد الکترونیکی روی آورده‌اند، جایگزین راهزنان و سارقانی شده‌اند که بازرگانان پیشین را مورد تهدید قرار می‌دادند. با هر پیشرفتی در تکنولوژی، ریسک‌های جدیدی

ایجاد می‌شود، بسیاری از ریسک‌های قدیمی همچنان باقی می‌مانند و در نتیجه، موجودی ریسک‌ها (فراوانی تجمعی ریسک‌ها) افزایش پیدا می‌کنند. مخاطرات ایجاد شده در تأسیسات هسته‌ای، طوفان‌های ویرانگر، زلزله، بمب‌گذاری مراکز تجاری و حملات تروریستی یادآور این حقیقت‌اند که تنها طبیعت تخریب و مرگ‌آفرینی نمی‌کند، بلکه انسان نیز دست به چنین اعمالی می‌زند.

اگرچه سایر خسارات تنها به این دلیل که بر یک فرد یا یک شرکت تأثیر گذارند کم اهمیت‌ترند، اما برای شخصی که متحمل خسارت شده است دیگر چیزی به‌عنوان کم‌اهمیت حتی نمی‌دهد.

با روند افزایش ریسک‌ها میزان خسارات ناشی از تصادفات نیز افزایش یافته است. جالب توجه آنکه هزینه‌های زیانده خسارات تنها تابعی از تعداد فزاینده ریسک‌ها است. حتی خساراتی که از خسارت طبیعی‌تر طوفان، زلزله و سیل ناشی می‌شوند، شدتی در حال افزایش از خود نشان داده‌اند. علاوه بر این، هزینه خسارات در انطباق با تورم افزایش مجددی یافته‌اند. اگرچه زلزله، سیل و طوفان با همان سرعت پیشین رخ می‌دهند، اما فاجعه پرخسارت‌تر از قبل به نظر می‌رسد. پس این امر آن است که ثروت، سرمایه‌گذاری و دارایی بیشتری در معرض خطر قرار گرفته است.

همانگونه که بیان شد، از وجود ریسک‌گریزی نیست جامعه بشری باید در جستجوی راه‌هایی برای مقابله با آن باشد. با برخی از ریسک‌ها معمولاً نوع بنیادی با تلاش‌های جمعی و دولتی مقابله می‌شود. پلیس شهری و آتش‌نشان‌ها مثال‌های خوبی برای روش‌های مقابله باریسک به صورت کمک‌های جمعی می‌باشند.

اگرچه جامعه و دولت می‌توانند در بسیاری از موارد از فشار ریسک بکاهند، برخی از ریسک‌ها در حوزه مسئولیت افراد جامعه قرار می‌گیرند. با توجه به گستره پهناور ریسک‌هایی که افراد و مشاغل با آن مواجه می‌شوند و تنوع راه‌هایی که می‌توان به مقابله با آن‌ها پرداخت، یک‌روش سیستماتیک برای مقابله با ریسک‌ها مورد نیاز است. در مقابل ریسک‌های متنوعی که با آنها مواجه می‌شویم چه می‌توانیم بکنیم؟ ابتدا کدام ریسک‌ها باید مورد توجه قرار گیرند؟ ریسک‌ها چگونه شناخته شوند؟ این سؤالات از جمله مهمترین

سؤالاتی هستند که در بحث مدیریت ریسک به آنها پاسخ داده می‌شود. در اصل فارسی مدیریت خطر نام دارد.

در زبان انگلیسی

(RISK MANAGEMENT) MANAGEMENT of The RISK

اصطلاح مدیریت ریسک به‌عنوان یکی از شاخه‌های نوین مدیریت از سال ۱۹۶۳ توسط دو نفر از نوآوران آمریکایی به نام R. MEHR و B. HEDGES مطرح شد. این دو نفر در کتابی که تحت عنوان مدیریت ریسک نوشته‌اند اصول و روش‌های این رشته مسئله را مطرح کردند.

این مسئله جدید یا رشته است اما مقابله با خطر مسئله جدیدی نیست و اگر بخواهیم مبدأیی برای آن پیدا کنیم بیمه است. تمرکز مدیریت ریسک مسئله جدیدی نیست. اولین چیزی که در شرکت بیمه می‌بینیم بازدد اولیه است که کارشناس، کارخانه را مورد بررسی قرار می‌دهد.

تاریخچه بیمه در قرن ۱۳ و ۱۴ شروع و در قرن ۱۹ و ۲۰ تکمیل شد. در مدیریت ریسک، شناسایی ریسک است و در بیمه کارشناس هم دارد و نظر خود را به شرکت بیمه می‌گویند. در مدیریت ریسک، بعضی ریسک‌ها را خودمان می‌داریم ولی ریسک‌ها را انتقال می‌دهیم.

اگر تاریخچه مدیریت ریسک در سال ۱۹۱۶ را مورد بررسی قرار دهیم: H. Fayol: براساس بررسی‌هایی که در مؤسسات صنعتی کرد نتیجه مطالعات خودش را تحت عنوان مدیریت عمومی و صنعتی بیان کرد و به این نتیجه رسید که در یک مؤسسه صنعتی فعالیت‌های زیادی می‌شود انجام داد و در ۶ گروه طبقه‌بندی کرد.